

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018 2500
EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
3627994

Bijlagen
4

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 6 oktober 2021
Onderwerp Voortgang aanpak ondermijnende criminaliteit

Inleiding

Veiligheid is de voorwaarde voor een leefbare samenleving, de basis voor gezonde economische ontwikkeling en het fundament onder de toekomst van onze kinderen. Die veiligheid staat onder druk. De gevolgen van drugscriminaliteit doen zich voelen tot in onze steden en dorpen, straten en soms zelf gezinnen. Dit is onaanvaardbaar. Nederland moet substantieel minder aantrekkelijk worden voor de (internationale) georganiseerde criminaliteit.

De ondermijnende effecten van georganiseerde drugscriminaliteit zijn de afgelopen decennia op verschillende manieren pijnlijk zichtbaar geworden. In grote lucht- en zeehavens wordt het record aan drugsvangsten ieder jaar verbroken. Om de in- en uitvoer van drugs mogelijk te maken worden medewerkers geïntimideerd en onder druk gezet. Vanaf zeer jonge leeftijd worden kinderen geronseld om geld te verdienen met illegale klusjes, eenmaal hierop ingegaan is er vaak geen weg meer terug. Zo worden de gevolgen van de georganiseerde drugscriminaliteit ook zichtbaar in woonwijken. Tien jaar geleden had niemand zich kunnen voorstellen dat de term 'vergismoord' door de hele samenleving begrepen zou worden.

Het zijn slechts enkele voorbeelden, maar ze geven weer hoe ernstig de situatie is. Een groot deel van het probleem blijft onzichtbaar voor de bovenwereld. Toch kan de georganiseerde criminaliteit in de onderwereld niet functioneren zonder de bovenwereld bij hun illegale praktijken te betrekken. Daar waar deze werelden samenkomen, zijn de ondermijnende gevolgen voor de samenleving pijnlijk voelbaar. Onze aandacht voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit mag niet verslappen. Ook niet als de effecten tijdelijk minder zichtbaar zijn en er geen incidenten plaatsvinden met grote maatschappelijke impact.

De aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit is sinds het aantreden van dit kabinet topprioriteit. De moord op Peter R. de Vries bewijst opnieuw de enorme urgentie bij de bestrijding van de georganiseerde drugsindustrie. Dat benadrukt ook het rapport *Aanpak georganiseerde drugscriminaliteit, Een terugblik op 25 jaar beleid en uitvoering* dat op 30 juni jl. aan uw Kamer is aangeboden.¹ De evaluatie laat zien dat onze inzet in het verleden vaak te

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2020/21, 29 911, nr. 318.

incidenteel en versnipperd was en stopte op het moment dat specifieke effecten van drugscriminaliteit minder duidelijk aanwezig waren. Het rapport signaleert echter ook dat de aanpak sinds 2017 grote impulsen heeft gekregen, waarbij een breder pallet aan maatregelen is ingezet. Met deze impulsen zijn de afgelopen jaren broodnodige investeringen in ons stelsel van bewaken & beveiligen gedaan en is het Multidisciplinair Interventieteam (MIT) opgericht. Daarnaast hebben we geld gestoken in preventieprojecten en regionale versterkingen. Het Brede Offensief is daarmee, onder leiding van het nieuwe programma DG-ondermijning, realiteit geworden. Het is nu zaak om op deze weg verder te gaan met een structurele aanpak voor de lange termijn. Door tussentijds te beoordelen wat wel en niet werkt, kan de aanpak meebewegen met het complexe vraagstuk.

In deze brief informeer ik u over de voortgang van de aanpak van ondermijnende criminaliteit. De brief blikt terug op de ontwikkelingen in de aanpak van het afgelopen jaar. Ook ga ik in op de stand van zaken van een aantal moties en toezeggingen.

Aanpak ondermijning: De basis op orde

Een stevig fundament is noodzakelijk voor een brede en effectieve aanpak, waarin partners nauw met elkaar samenwerken om de georganiseerde criminaliteit tegenwicht te bieden. De maatschappelijk diepgewortelde problemen van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit vragen niet alleen om de aanpak vanuit één georganiseerde overheid, maar ook vanuit één brede maatschappelijke coalitie. Het programma-DG Ondermijning werkt op verschillende manieren aan het verstevigen van het fundament onder de structurele aanpak van ondermijning.

1. Regionale versterkingsprogramma's

Ondermijning wortelt in de straten en in de wijken, en moet daarom ook daar worden aangepakt. Door de inzet van de versterkingsgelden in de afgelopen drie jaar is het gelukt om over de hele linie een flinke impuls te geven aan een structurele samenwerking tussen publieke en private partners. In aanvulling op de versterkingsgelden zijn voor 2021 en 2022 middelen beschikbaar gesteld om de continuïteit te waarborgen en aanvullende activiteiten te ontplooien, met specifieke aandacht voor het voorkomen van criminele carrières en de aanpak in kwetsbare wijken.

In mijn brief van 13 november 2020 constateerde ik op basis van de tussentijds uitgevoerde review dat de versterkingsprogramma's zorgen voor verstevigde regionale samenwerking, meer eigenaarschap en bestuurlijk bewustzijn.² Tegelijkertijd was de conclusie dat door de aanloopfase van de verschillende projecten en de coronacrisis destijds minder meters zijn gemaakt dan gehoopt. De resultaten die in de afgelopen periode in de regio's geboekt zijn, bevestigen dat er inmiddels een inhaalslag is gemaakt. Succesvolle projecten zijn doorontwikkeld en lopende aanpakken staan model voor implementatie in andere regio's. Enkele noemenswaardige projecten zijn:

- In samenwerking met de politie en boerenorganisatie LTO Noord heeft het RIEC Noord de campagne 'Niet onder mijn neus' ontwikkeld. De campagne richt zich op ondernemers in buitengebieden, om hen te behoeden voor de gevaren van drugscriminaliteit. Ook wordt de campagne ingezet om mensen

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2020/21, 29 911, nr. 292.

te wijzen op de signalen van ondermijning, zodat zij eerder melding kunnen maken bij verdacht gedrag.

- De Rotterdamse Haven richt zich op samenwerking tussen de publieke en private sector, criminele geldstromen en in- en uitstroom van drugs. Doel is om het havengebied op de kaart te zetten als een plek waar geen plaats is voor criminelen en waar de overheid zichtbaar en proactief aanwezig is.
- Het onderwijsprogramma Kapot Sterk van het RIEC Midden-Nederland leert jongeren wat de consequenties zijn van een criminele loopbaan, hoe zij roespraktijken kunnen herkennen en groepsdruk kunnen weerstaan. In dit programma bouwen gemeenten, politie en OM aan de weerbaarheid van jongeren tegen de invloed van drugscriminaliteit.
- In de regio Den Haag is het Bestuurlijk Ondersteuningsteam (BOT) succesvol over alle districten uitgerold. Het BOT biedt concrete ondersteuning bij het weerbaarder maken van kleine en grote gemeenten tegen ondermijnende criminaliteit, onder andere door middel van het geven van advies en voorlichting aan gemeenten.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Dit is slechts een greep uit de initiatieven dit sinds 2019 ontplooid zijn. Met de structurele gelden die vanaf 2022 voor de regionale aanpak beschikbaar komen, kunnen succesvolle projecten worden doorgezet. Met deze nieuwe impuls kunnen we bovendien - van de min of meer 'losstaande' projecten - toewerken naar een regio-brede en regio-overstijgende, duurzame aanpak.

2. Internationale aanpak

In de internationale ondermijningsaanpak zijn diverse stappen gezet. Met nationale en internationale partners wordt gewerkt aan samenwerkingsinitiatieven en de versteviging van EU-wet- en regelgeving om Europa minder aantrekkelijk te maken voor de georganiseerde criminaliteit. De focus ligt hierbij op het weerbaarder maken van logistieke knooppunten en processen, de aanpak van criminele geldstromen, samenwerking met bron- en transitlanden gericht op het terugdringen van drugshandel en het inzetten op technologie en innovatie voor de versterking van operationele samenwerking. Met de (extra) structurele financiering versterken we onze internationale aanpak, onder meer door het netwerk van verbindingsofficieren in aandachtslanden uit te breiden.

Een opvallend succes in de internationale aanpak is de oprichting en ontwikkeling van het *Maritime Analysis Operation Centre Narcotics* (MAOC-N). Hierin werkt Nederland sinds 2007 samen met 6 Europese landen aan de bestrijding van de aanpak van trans-Atlantische drugsmokkel over zee en door de lucht. Vanuit ieder land is een Liaison Officer geplaatst bij MAOC-N om de informatievoorziening vanuit en naar nationale politiediensten in goede banen te leiden. MAOC-N werkt nauw samen met Europol, Interpol en Frontex, maar ook met landen in het Caribisch gebied, Colombia, de VS en Noord-Afrikaanse landen. In korte tijd heeft de organisatie zich ontwikkeld tot een succesvolle internationale speler in de bestrijding van drugsmokkel. In de periode 2019-2021 zijn door toedoen van MAOC-N honderden tonnen verdovende middelen inbeslaggenomen, met een straatwaarde van miljarden, en bijna 350 arrestaties verricht.

Over de motie van CDA en ChristenUnie over de structurele Noordzeehavenaanpak, ingediend op 1 juni 2021, informeer ik uw Kamer graag als volgt.³ De Nederlandse Politie en Douane werken intensief en structureel

³ Kamerstukken II 2020/21, 35564 nr. 17.

samen met de Belgische en Duitse autoriteiten om ondermijnende criminaliteit via zeehavens aan te pakken. Daarbij wordt ook gekeken hoe de bestaande samenwerking kan worden uitgebreid en versterkt. In oktober jl. heb ik hierover gesproken met de Belgische Minister van Binnenlandse Zaken en mijn Belgische, Franse en Spaanse collega's gezamenlijk. Het kabinet werkt nu met deze landen aan het verstevigen van samenwerking en informatiedeling op dit vlak. Hetzelfde geldt voor de versterking van de samenwerking met de Latijns Amerikaanse en Caribische regio. Ook hierbij wordt gekeken naar samenwerking tussen logistieke knooppunten, het voorkomen en aanpakken van witwassen en de aanpak van drugshandel in de bron- en transitlanden. Ik streef ernaar uw Kamer voor het zomerreces van 2022 nader te informeren over de uitvoering van de motie.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

3. Solide kennissysteem

Vanuit het Brede offensief tegen georganiseerde ondermijnende criminaliteit worden drie initiatieven ontwikkeld om de bestrijding van georganiseerde criminaliteit van een gedegen kennisfundament te voorzien:

1. Het Strategisch Kennis Centrum (SKC) is opgericht om trends en ontwikkelingen van georganiseerde ondermijnende criminaliteit te analyseren en te duiden. Het SKC heeft inmiddels zijn locatie in Vlissingen betrokken en is gestart met de vormgeving van de samenwerkingsrelaties met wetenschappers, relevante maatschappelijke organisaties en lokale onderwijsinstellingen. Naar verwachting zal het SKC vanaf het voorjaar van 2022 zijn eerste producten opleveren.
2. De Landelijke Fenomeentafels (LFT's) ondermijning bieden lokale en regionale partners concreet handelingsperspectief op geprioriteerde ondermijningsthema's. Afgelopen september is de LFT 'ondermijning in de vastgoedketen' van start gegaan en aankomend jaar volgen meer tafels.
3. De Kennisagenda Ondermijning (KO) versterkt het kennisfundament van de ondermijningsaanpak en heeft een aantal onderzoeken via het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) extern uitgezet. Zo lopen er inmiddels onderzoeken naar toetredings- en ingroeimechanismen van jongeren in de georganiseerde misdaad en het vestigingsklimaat voor illegale drugshandel in Nederland. Ook wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd naar een monitor over ondermijnende (drugs)criminaliteit, die kwantitatieve gegevens en kwalitatieve inzichten combineert zodat er beter zicht ontstaat op de impact en effecten van de aanpak.

Aanpak ondermijning: thematisch

Naast versterking van het fundament wordt geïnvesteerd in de volgende thema's:

1. Preventie en weerbaarheid

Tijdens het AO criminaliteitsbestrijding en georganiseerde criminaliteit en ondermijning op d.d. 16 juni 2021 heb ik toegezegd u te informeren over de brede aanpak kwetsbare wijken (in 8 gemeenten). In deze brief doe ik die toezegging, ook namens de minister voor Rechtsbescherming, gestand.

Voor de versterking van de preventieve aanpak ondermijning zijn voor de periode van 2020 t/m 2022 incidentele middelen uitgetrokken. Met deze middelen kunnen

8 gemeenten (G4, Arnhem, Eindhoven, Tilburg en Zaanstad) hun preventieve aanpak in de meest kwetsbare wijken een extra impuls geven. Daarbij richten zij zich op kinderen, jongeren en jongvolwassenen in kwetsbare posities of met risicogedrag, met als doel te voorkomen dat zij in de criminaliteit terecht komen of hierin verder afglijden. Sleutelementen bij deze aanpak zijn partnerschap op landelijk niveau⁴ en een verbinding tussen het sociaal, zorg- en veiligheidsdomein. Om kennis en ervaringen over wat wel en niet werkt te kunnen delen, is dit jaar gestart met een *learning community* voor de acht gemeenten onder begeleiding van het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). De opbrengsten van deze learning community, waaronder *best practices*, worden tijdens een landelijke bijeenkomst op 23 november a.s. breder gedeeld met gemeenten en partners. Met het eerder in deze brief genoemde onderzoek naar toetredings- en ingroeimechanismen van jongeren in de georganiseerde misdaad wordt de lopende aanpak in 8 gemeenten getoetst aan een wetenschappelijk kader, waardoor we nog meer inzicht krijgen in de effectiviteit ervan. Het CCV zal de uitkomsten van dit onderzoek vertalen en toepasbaar maken in duidelijke do's en don'ts voor professionals in het veld. Via de Nationale Wetenschapsagenda vergaren we de komende jaren versneld kennis over betrokkenheid van jongeren in georganiseerde (drugs)criminaliteit.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Tijdens werkbezoeken heb ik me laten informeren over wat in praktijk resultaat oplevert. Zoals in de gemeente Zaanstad, waar duidelijk wordt hoe een basisschool als centrale plek in de wijk het verschil kan maken in de weerbaarheid en kansen van kinderen. Het betrekken van ouders en vroegsignalering bij problemen op het gebied van veiligheid, agressie en drugs werkt. Ook maakte ik kennis met het project *Back on Track*, met o.a. filmpjes voor jongeren over rolmodellen die het rechte pad kozen, en bezocht ik de JongerenHUB. Daar kunnen jongeren niet alleen terecht voor activiteiten, maar is er ook de nodige hulp om in te spelen op hun zorgen.

In Arnhem maakte ik kennis met de integrale aanpak van het jongerenwerk, onderwijs, straatcoaches en jeugdhulpverlening. Door de 24/7 inzet van de jongerenwerkers zijn zij een onmisbare schakel voor een leefbare en veilige wijk. De gedragsinterventie 'Alleen jij bepaalt wie je bent' (AJB) op verschillende praktijkscholen zet de jongeren in hun kracht om op het rechte pad te blijven. Indrukwekkend is de hulp van het Preventief Interventie Team (PIT) aan kinderen op de basisschool die vast dreigen te lopen in hun sociale ontwikkeling. Met deze totaalaanpak wordt gekeken naar het hele gezin. Door middel van een door de Universiteit Leiden ontwikkelde screening worden kinderen – na toestemming van hun ouders – gescreend en dat levert een pedagogisch handelingsperspectief op. Met dit handelingskader kunnen hulpverleners, ouders en de school samen voorkomen dat kinderen afglijden en juist meer kansen bieden in het onderwijs.

De 8 gemeenten hebben gevraagd om een extra uitvoeringsjaar, 2023, omdat als gevolg van corona de uitvoering van de projecten vertraging heeft opgelopen. Dit verzoek is goedgekeurd. Met de structurele middelen kunnen we de inzet op preventie voor langere tijd en in meer gemeenten doorzetten, waarbij we voortborduren op bewezen effectieve aanpakken uit de 8 gemeenten. In 'Bijlage 1' bij deze brief is een nader overzicht opgenomen met voorbeelden van de successen en ervaringen van de 8 gemeenten.

⁴ Betrokken departementen, waaronder JenV, BZK, VWS, SZW en OCW, zorgen samen met de VNG voor integraliteit in de lokale preventieve aanpak en verbinding.

2. Publiek-private samenwerking gericht op preventie

De diepgewortelde problemen van ondermijnende criminaliteit vragen om een aanpak waarin ook de private sector een belangrijke rol speelt. Met private partijen is afgelopen jaar onder meer ingezet op een campagne tegen criminele inmenging, de aanpak van malafide vastgoedexploitatie en de aanpak in kwetsbare gebieden als het buitengebied. Een belangrijk aandachtspunt bij publiek-private samenwerking is gegevens- en informatiedeling. Ook op dat gebied zijn er het afgelopen jaar verschillende initiatieven gestart. In 'Bijlage 2' ga ik in op de lopende projecten op het terrein van publiek-private samenwerking in de aanpak van ondermijning.

3. Drugsbeleid

Een groot deel van de criminaliteit die met de ondermijningsaanpak wordt bestreden, houdt verband met de productie van en de handel in illegale drugs. Ook gebruikers van illegale drugs in Nederland dragen bij aan het in stand houden van de illegale drugsmarkt. Het drugspreventiebeleid richt zich daarom op het tegengaan van drugsgebruik door zowel huidige als potentiële gebruikers.

In 2019 heeft uw Kamer de motie van de leden Voordewind/Van Dam aangenomen, waarin de regering werd opgeroepen om concrete voorstellen te doen tegen de normalisering van drugsgebruik.

Ik heb uw Kamer daarop geïnformeerd samen met de Staatssecretaris van VWS te bezien welke extra inzet nodig is om normalisering van drugsgebruik tegen te gaan. Vervolgens heeft de Staatssecretaris uw Kamer uitgebreid geïnformeerd over de stappen die hij neemt op het gebied van drugspreventie. Ook vanuit mijn verantwoordelijkheid en mogelijkheden onderneem ik actie om normalisering van drugsgebruik een halt toe te roepen, bijvoorbeeld door financieel bij te dragen aan het project 'Drugs, wat doet dat met jou?' van 37 samenwerkende gemeenten in de politieregio Oost-Brabant en deel te nemen aan de Werkgroep 'regionale integrale handreiking drugs bij evenementen'.

Tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen heeft de minister-president naar aanleiding van een vraag van de PVV toegezegd uw Kamer te informeren of gebruikers van kleine hoeveelheden harddrugs ook kunnen worden vervolgd. Het gebruik van harddrugs is momenteel niet strafbaar, het bezit ervan wel. Het Nederlandse drugsbeleid is gericht op een gebalanceerde aanpak, waarbij oog is voor zowel gezondheid als veiligheid. Voor kleine hoeveelheden voor eigen gebruik geldt dat deze volgens de Aanwijzing van het Openbaar Ministerie in beslag worden genomen. Bezit van grotere hoeveelheden wordt vervolgd en bestraft. Voor het niet bestraffen van bezit van een gebruikershoeveelheid zijn goede redenen: ten eerste moeten gebruikers van drugs zich veilig voelen om hulp te zoeken als er zich bijvoorbeeld gezondheidsproblemen voordoen. Zij moeten niet uit angst voor vervolging de EHBO gaan mijden. Ten tweede is het qua capaciteit ondoenlijk voor politie en OM om gebruikers met dergelijke kleine hoeveelheden te vervolgen.

4. Mainports/logistieke knooppunten

Nederland is een belangrijke poort naar Europa en heeft een uitstekende economische, digitale en fysieke infrastructuur. Via onze zee- en luchthavens kan vrije distributie binnen de EU plaatsvinden. Ook criminelen profiteren hiervan. Onze knooppunten zijn hotspots voor de in-, door- en uitvoer van drugs. In 2020 werd alleen al in de Rotterdamse haven ruim 40.000 kilo cocaïne met een

straatwaarde van miljarden onderschept. Maar de impact van drugscriminaliteit is ook groot op kleinere havens en andere logistieke knooppunten. Tijdens mijn werkbezoek aan de haven van Vlissingen afgelopen september heb ik bijvoorbeeld van dichtbij kunnen zien welke maatregelen bedrijven in dat havengebied nemen om ondermijnende activiteiten tegen te gaan. Belangrijk daarbij is ook het weerbaar maken en beschermen van hun medewerkers tegen soms wel erg bijzondere interesse in hun werk of gevaarlijke en intimiderende situaties.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Afgelopen mei berichtte ik uw Kamer dat ik voor de aanpak van drugscriminaliteit in de Rotterdamse haven en op Schiphol incidenteel respectievelijk 5 en 1,9 miljoen euro beschikbaar stel.⁵ Rond deze beide knooppunten is een stevige publiek-private structuur opgebouwd voor de aanpak van drugssmokkel en daarmee verbonden corruptie. Met de toegekende gelden wordt deze aanpak in 2021 en 2022 ondersteund. In de haven van Rotterdam wordt hiermee onder meer slimme technologie ingezet die ongeautoriseerde aanwezigheid signaleert. Bovendien worden de Information Sharing Centers versterkt, waarin informatie en kennis wordt gedeeld over ontwikkelingen, fenomenen en handelingsperspectieven ten aanzien van drugscriminaliteit in de haven. Ook wordt het probleem van uithalers integraal aangepakt en gewerkt aan de beveiliging en afscherming van logistieke data die interessant is voor drugscriminelen. Op Schiphol wordt er, in lijn met de uitvoeringsagenda van het Programma Aanpak Ondermijning Schiphol, ingezet op een branchegerichte aanpak, een locatiegerichte aanpak en op de integriteit van pashouders. Zo wordt er een nieuw toegangsbeheersysteem ingevoerd en geïnvesteerd in integrale controles, bewustzijnstrainingen, de uitvoering van een publiek-privaat interventieplan op Schiphol-Oost en de inzet van specialisten in *intel* en interventies.

Een structurele aanpak is nodig. Daarom zal het kabinet een bedrag oplopend tot 24 miljoen euro per jaar investeren in de aanpak van drugssmokkel via logistieke knooppunten. Bovendien versterkt het kabinet verschillende bij deze aanpak betrokken partners, zoals de Douane, de KMar en de FIOD. De beschikbare middelen worden ingezet voor de uitvoering van het plan van aanpak mainports/logistieke knooppunten, dat momenteel met de partners ontwikkeld wordt. Het plan van aanpak zal twee sporen kennen. Enerzijds wil ik investeren in de aanpak op specifieke grotere knooppunten, zoals grotere (lucht)havens en bloemenveilingen. Daarnaast werken we aan overkoepelende maatregelen, die de aanpak op meerdere plekken tegelijk en ook internationaal versterken.

Met het plan van aanpak wordt uitvoering gegeven aan drie moties. Ten eerste de motie Van Toorenburg – Yesilgöz-Zegerius, die verzoekt om een integraal plan voor de versterking van de beveiliging van toegangspoorten. Ten tweede de motie Bikker-Kuik, die verzoekt om een structurele (internationale) Noordzeehavenaanpak (zie ook p. 3). En ten derde de motie Bisschop, die verzoekt om een plan van aanpak om te voorkomen dat er waterbedeecten optreden richting andere havens.

5. Multidisciplinair Interventieteam (MIT)

⁵ Kamerstukken II 2020/21, nr. 29911-309.

Ik heb uw Kamer bij brief van 11 mei, 6 juli en 15 september jl.⁶ geïnformeerd over de voortgang, opbouw en inrichting van het MIT. Wat in deze brieven centraal staat, is de doelstelling van het MIT: het blootleggen en duurzaam verstoren van criminele structuren, bedrijfsprocessen en verdienmodellen, die verweven zijn met of misbruik maken van legale structuren en de legale economie. Sinds de vorige voortgangsbrief heeft het MIT niet stilgezeten. In oktober 2020 is de projectmatige bouwfase begonnen met de benoeming van het programmateam, dat op 1 januari 2021 gestart is. Er werken inmiddels 85 fte bij het MIT en de verwachting is dat dat eind 2021 ca. 130 fte in het MIT werken, eind 2022 ca. 240 fte en eind 2023 het totale aantal van 300 a 400 fte is bereikt.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Het MIT levert ook in de bouwfase een bijdrage aan de bestrijding van georganiseerde ondermijnende criminaliteit, in de vorm van de MIT-labs. Hierin werken zes teams aan een nieuwe aanpak van hardnekkige problemen op het gebied van zware ondermijnende criminaliteit, op het snijvlak van onder- en bovenwereld en het aantasten van criminele verdienmodellen. In 2020 en 2021 is het Multidisciplinair Data Center/Datawarehouse (MDC) gebouwd, dat gereed is voor operationeel gebruik.

Voor de uitvoering van de motie Michon-Derkzen is het concept-instellingsbesluit MIT aan uw Kamer aangeboden. Bij brief van 8 oktober jl.⁷ heb ik aangegeven geen onomkeerbare stappen te zetten voordat ik de beantwoording van de schriftelijke vragen over het concept-instellingsbesluit MIT naar uw Kamer heb verstuurd en daar, als uw Kamer dit wenst, een debat over heeft kunnen plaatsvinden.

6. Criminele geldstromen

De Algemene Rekenkamer heeft geconcludeerd dat de afpakketen gebaat zou zijn met meer regie. Onder regie van de programma-DG Ondermijning zetten alle betrokken partners in het Coördinerend Beraad Afpakketen⁸ (CBA) zich in voor het verbeteren van de strafrechtelijke afpakketen. De gezamenlijke ambitie van de deelnemers van het CBA is het terugdringen van criminele geldstromen en de ondermijnende invloed daarvan in de onder- en bovenwereld. Die ambitie wordt langs twee verbeterisporen vormgegeven: 1. verbetering van de bedrijfsvoering van het beslagproces en 2. beleidsmatige verbetering van het afpakken van crimineel vermogen.

Binnen het eerste verbeterspoor wordt bijvoorbeeld een nieuwe voorziening in de strafrechtketen ontwikkeld, het Beslag Informatie Systeem (BIS), waarmee het beslagproces functioneel volledig wordt ondersteund. Met het BIS wordt een kwaliteits- en efficiencyimpuls aan het ketenbrede beslagproces gegeven en wordt voldaan aan de aanbevelingen van Auditdienst Rijk en de Algemene Rekenkamer ten aanzien van het beslagproces. Het BIS wordt uitgevoerd onder leiding van de landelijk beslag coördinator, onder verantwoordelijkheid van het College van pg's. Het afgelopen jaar zijn convenanten en afspraken met bewaarders als Domeinen Roerende Zaken vernieuwd en afspraken gemaakt met politie om de kennisgeving van inbeslagname te verbeteren. Verder wordt een

⁶ Kamerstukken II 2020/21, nr. 29911-308, nr. 319 en nr. 327.

⁷ Kamerstukken II 2020/21, nr. 29911-331.

⁸ Het Coördinerend Beraad Afpakketen (CBA) bestaat uit politie, FIOD (mede namens de bijzondere opsporingsdiensten), OM, CJIB en Raad voor de Rechtspraak (agendalid), onder voorzitterschap van de DGO.

nieuwe werkwijze beslag ingevoerd waarvan de implementatie dit jaar wordt geëvalueerd. De nieuwe werkwijze betekent onder meer dat in het beslagproces verplichte filtermomenten zijn opgenomen om te voorkomen dat te veel goederen in beslag worden genomen en/of te lang bewaard worden. De beleidsmatige verbetering van de aanpak van criminele geldstromen vindt onder meer plaats door wetgeving, projecten en internationale samenwerking. Zo heb ik 29 augustus jl. in Dubai twee bilaterale verdragen ondertekend over wederzijdse rechtshulp in strafzaken en uitlevering, met onder meer afspraken over het horen van verdachten, getuigen, slachtoffers of deskundigen, het onderzoeken van bankrekeningen en het in beslag nemen van goederen en winsten die afkomstig zijn uit illegale praktijken. Ook kunnen verdachte en veroordeelde personen makkelijker worden uitgeleverd voor een strafproces of voor het ondergaan van een opgelegde straf. De verdragen worden binnenkort ter goedkeuring aan uw Kamer voorgelegd.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Daarnaast wordt gewerkt aan een voorstel voor een nieuwe wet, de Wet confiscatie criminele goederen, die een specifieke regeling voor de procedure *Non Conviction Based Confiscation* bevat. Ook wordt in hetzelfde conceptwetsvoorstel (versterking aanpak ondermijnende criminaliteit II) de bevoegdheid voor de Financiële inlichtingen eenheid (FIU-Nederland) opgenomen om de uitvoering van een transactie door een bank tijdelijk aan te laten houden, totdat meer duidelijkheid bestaat of er sprake is van witwassen. Ik streef ernaar om dit conceptwetsvoorstel binnenkort in consultatie te laten gaan.

Vanuit het OM en het Rijksvastgoedbedrijf heeft een verkennend multidisciplinair vooronderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden van het maatschappelijk herbestemmen van afgepakt vastgoed in Nederland⁹. Momenteel wordt - samen met de betrokken gemeente en lokale maatschappelijke organisaties - gewerkt aan een projectplan en financiële raming op basis waarvan besluitvorming door de betrokken bewindspersonen (JenV, Financiën, BZK, SZW) kan plaatsvinden. De verwachting is dat begin 2022 gestart kan worden met de pilot. De resultaten van deze pilot worden betrokken bij de invulling van de motie van de leden Heerma en Hermans over een verkenning naar een teruggeeffonds¹⁰.

7. Bewaken en beveiligen

Personen die in dienst van de rechtsorde werken (o.a. lokale bestuurders, zittende en staande magistratuur, advocaten en journalisten) moeten hun beroep veilig en zonder angst uit kunnen oefenen. Ook kroongetuigen moeten onder veilige omstandigheden hun rol kunnen vervullen. Bescherming van deze personen is een voorwaarde voor het functioneren van onze democratische rechtsstaat en voor het realiseren van het brede offensief tegen de georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Daarom investeer ik structureel in de stelsels bewaken en beveiligen en getuigenbescherming. Hierover informeerde ik uw Kamer bij brief van 18 juni 2020¹¹ en 4 oktober jl.¹² De versterkingen zijn in volle gang, maar kennen een opbouw en kosten ook de nodige tijd om te realiseren.

⁹ Motie van het lid Laan-Geselschap d.d. 9 april 2019 met betrekking tot het opzetten van een pilot waarbij in beslag genomen goederen ten goede van de samenleving komen (kst-29911-232).

¹⁰ Kamerstukken II 2021/22, nr. 35925-15.

¹¹ Kamerstukken II 2019/20, 29 911 nr. 281.

¹² Kamerstukken II 2021/22, 29 911, nr. 329.

Momenteel vindt de eerste tranche van capaciteitsuitbreiding van zowel materieel als personeel plaats. Bij politie, OM en NCTV zijn diverse vacatures voor de versterking van de informatieverzameling en – organisatie, maatregelenadvies en uitvoering van beveiligingsmaatregelen opengesteld en ingevuld. Vier politieteams Bewaken en Beveiligen hebben de opleiding inmiddels afgerond, terwijl de werving voor twee volgende teams binnenkort start. Bij de politie is er capaciteitsuitbreiding gerealiseerd voor cameratoezicht en wordt er gewerkt aan het kunnen treffen van minder zichtbare beveiligingsmaatregelen. Ook is de bestaande capaciteit voor objectbeveiliging van de KMar geschikt gemaakt voor de uitvoering van persoonsbewakingstaken. Er worden voorbereidingen getroffen voor de werving en selectie van extra personeel voor de uitvoering van deze taken. Deze initiatieven vormen een aanvulling op de uitvoering van persoonsbeveiliging in het hoogste dreigingsniveau door de Dienst Koninklijke en Diplomatieke Beveiliging (DKDB). Vanaf 2022 worden gelden beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling en uitvoering van alternatieve en innovatieve beveiligingsconcepten. Momenteel wordt aan de ontwikkeling van deze concepten gewerkt.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

De eerste activiteiten van het multidisciplinaire platform bewaken en beveiligen zijn uitgevoerd, zoals collegiale reflecties op casuïstiek en de ontwikkeling van dreigingsscenario's om te prepareren op nieuwe type dreigingen. Ook wordt in dit multidisciplinaire verband gewerkt aan de ontwikkeling van nieuwe innovatieve beveiligingsconcepten.

Om de weerbaarheid van rechters, officieren, advocaten en journalisten structureel te versterken zijn door de aangetrokken kwartiermakers onderling ervaringen en *best practices* gedeeld. Onder voorzitterschap van de NCTV komen de kwartiermakers maandelijks bijeen. Zo faciliteert en ondersteunt de overheid deze beroepsgroepen om hen in staat te stellen een stevig integraal beveiligingsbeleid neer te zetten en hun werkgeversverantwoordelijkheid op dit terrein goed in te kunnen vullen. Daarnaast zijn in 2020 en 2021 verschillende initiatieven gefinancierd met behulp van het weerbaarheidsfonds, zoals weerbaarheidstrainingen, objectscans om locaties vanuit veiligheidsoogpunt te controleren op kwetsbaarheden en psychosociale ondersteuning. In het najaar van 2021 wordt een begroting opgesteld voor weerbaarheidsverhogende plannen in 2022.

In het kader van het stelsel getuigenbescherming worden bij het OM momenteel werving- en selectieprocessen doorlopen voor de uitbreiding van capaciteit ten behoeve van de begeleiding van kroongetuigen.

Tot slot

Sinds mijn laatste voortgangsbrief¹³ van november 2020 heeft het kabinet voor 2022 €524 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan €434 miljoen structureel. Met deze investering kan het offensief, dat we in 2019 hebben ingezet, worden verstevigd, verbreed en met kracht worden doorgezet. In de brief van 4 oktober jl. beschreef ik hoe de investeringen de komende jaren vorm krijgen¹⁴. Op dit moment wordt er gewerkt aan de verdere uitwerking van de besteding van deze middelen.

¹³ Kamerstukken II, vergaderjaar 2019/20, 29 911, nr. 292.

¹⁴ Kamerstukken II, vergaderjaar 2020/21, 29 911, nr. 329.

Die extra intensiveringen zijn hard nodig. In mijn brief van 4 oktober jl. benadrukte ik al de complexiteit van het gevecht tegen een deels onzichtbare vijand. Om het veelkoppige monster van ondermijning volledig in beeld te krijgen, moet structureel worden geïnvesteerd in de hele strafrechtketen én in samenwerking met andere belangrijke partners, zoals gemeenten, het onderwijs, het bedrijfsleven en internationale autoriteiten. Het MIT zal met de moederorganisaties politie, OM, FIOD, Douane, Belastingdienst en KMar/Defensie een belangrijke rol vervullen bij het volledig in beeld krijgen van de criminele fenomenen en hun structuren blootleggen. Ik heb al vaker benadrukt dat een lange adem en uithoudingsvermogen noodzakelijk zijn voor het laten slagen van de aanpak. En hoewel we - zoals geschetst in deze brief - belangrijke voortgang boeken, is er nog een flinke weg te gaan.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
17 november 2021

Ons kenmerk

Het beheersbaar krijgen van dit voortwoekerende probleem moet daarom de komende jaren topprioriteit blijven. Met een stevige structurele aanpak, waarin wij nauw samenwerken met alle betrokken partners, heb ik er vertrouwen in dat we Nederland onaantrekkelijker kunnen te maken voor de georganiseerde drugscriminaliteit en zo de basis van onze rechtsstaat zullen verstevigen.

De Minister van Justitie en Veiligheid,

Ferd Grapperhaus